

Адыгэ Макъ-



Бэдзэогъум и 27-р — Адыгейим
къэралыгъо гъэпсыкъе иэ зыхъугъе Маф

1923-рэ ильесим
гъэтхалэм
къышегъэжьагъэу къыдэкъы

№ 149 (22598)

2022-рэ ильес

МЭФЭКУ

ШЫШХЪЭИУМ и 18

ОСЭ ГҮЭНЭФАГЪЭ ИПЭП
Къыхэтүүтыгъэхэр ыккі
нэмикі къэбархэр тисайт
ижъугъотөштых
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъээст

Республикэм итамыгъэ шъхъаIЭхэр зытет почтэ маркэ къыдагъэкъыгъ

Адыгейим ия 100-рэ ильес ехъулэу къыдагъэкъыгъе маркэм штемпель зыщтырадзэгъэ юфтхъабзэр АР-м и Правительствэ зычэйт унэм тыгъусэ щыкъуагъ.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимира Нарожнэм, Урысъем Юфшэнэмкі и Лыхъужъеу, Адыгейим, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Къэрэшце-Щэрджэсэм янаорднэ тхаклоу Мэшбашэ Исхъакъ, федеральне почтэ зэпхыныгъэмкі къулыкъоу «Почта России» зыфиорэм АР-мкіе и Гъэйорышланіе ипащэ иупчэжъэгъеу Василий Гончаровым, Урысъем и Лыхъужъеу, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэ игуадзэу Цэй Эдуард почтэ маркэм штемпель зытадзагъ. Джаш фэдэу юфтхъабзэм хэлэжжагъэх АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, «Почта России» зыфиорэ къулыкъум илъиклохэр.

Адыгейим и Лыхъужъе ыцлекъе АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэм юфтхъабзэм хэлжжэхэрэм шүфэс къарихыгъ.

«Мэфэкъ лялпэхэм яхъулэу почтэ маркэхэр къидэгъэкъи-гъэнхэр тихэгъэгу бэшлагъэхазэ зыщихъугъэр. Ахэмкі

Урысъем итарихъ, хэгъэгум ишынлыгъэ къихэхъухъэрэхъэгъэшхохэр зэрагъэшлэн альэкъышт. Ильеси 100 гъогуанэ къэзыкъуагъ Адыгейим имэфэкъ аш фэдэ хъугъэшхохэм зэу ашыщ. Тикъералыгъо итарихъ ар изы Iахъ. Почтэ маркэхэу къыдагъэкъыгъэм Адыгейим ильеси 100 гъогуанэ къызэрикъуагъэр зэрэгтэйр лъэшэу тигуап. Аш фэдэ юфтхъабзэм къыгъэлэгъуагъ республикэмэхэгъумрэ яххэнонгъэ тичылэгъу пстэуми ялахъеу хашыхъагъэм осэшко къызэрэфашыгъэр», —

къыуагъ Владимир Нарожнэм.

Гүщээхэу «Ильеси 100», «Адыгэ Республика» зыфиорэр зытетхэгъэ маркэр хураеу щит, республикэм ибыракъэрэ игербрэ ашьо фэд аш шьюо иэр. Пстэумки маркэ мин 23-рэ къыдагъэкъыгъ.

Юбилей маркэр Адыгейим ия 100-рэ ильес ехъулэу къыдагъэкъыгъе почтэ блокым хэхъе. Республикаем игерб, Мыекъуапэ имэшт, республикэм и

Лъэпкъ музей, и Правительствэ зычэйт унэр, Свято-Михайло-Афонскэ монастырыр, сауғэтэу «Егъэшээрэу Урысъем тыригъус», Адыгэим ичыопс банингъэхэр, ильэпкъ тхыпхъэхэр аш тешыхъагъэх. Юбилей почтэ блок 300 Адыгейим къыдагъэкъыгъ.

«Адыгэир Темир Кавказым ишьольыр анахъ лъэгъупхъэхэм, лъэпкъ хабзэхэр дахэу зыщизэрахъэхэрэхъэз зэу ашыщ. Адыгейим имэфэкъ ехъулэу почтэ маркэу къыдагъэкъыгъэр лъэпкъ күлтурэ бай республикэм зэрилэм изы шыхъат. Фае пэпчэ амал илэшт игупсэхэу, инэуасэхэу Урысъем исхэм аш фэдэ маркэр афиғъэхъынэу. Республикаем исыд фэдэрэ почтэ къутами маркэхэр къыщащэфын альэкъышт», —

къыуагъ федеральне почтэ зэпхыныгъэмкі къулыкъоу «Почта

России» зыфиорэм АР-мкіе и Гъэйорышланіе ипащэ иупчэжъэгъеу Василий Гончаровым.

Шышихъэум и 17-м фаяхэм

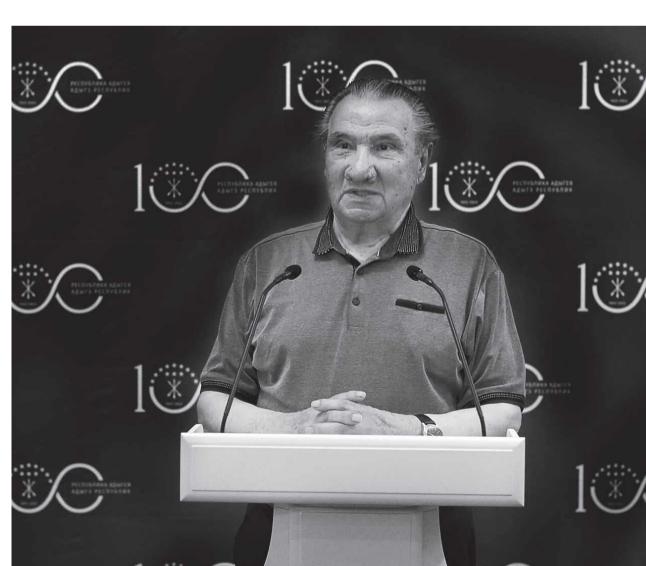


Мыекъуапэ игупчэ почтэ маркэм штемпель зыщтырадзэн альэкъышт. Аш фэдэ конвертэм юбилей маркэмэр якыдагъэекъын къызэрэдэригъэштагъэм фэш. Ахэм амалышу къатыгъ хэгъэгум исхэм тиреспублики, аш ичылпэ лъэгъупхъэхэмэ нэжуасэ зафашынэу», —

къыуагъ Адыгэ Республикаем и Лыхъужъеу Къумпыйл Мурат юфтхъабзэм къитетгүштээзэ.

Адыгэ Республикаем и Лыхъужъе ипресс-къулыкъу

Сурэтхэр А. Гусевым тырихъгъэх.



Джыри зы шүхъафтын

Адыгэ Республикаем и Лышхъэу Къумпыл Мурат пшъериль афишыгъэу Геническэ районым ис къэлэцьыклоу мыгъэ апэрэ классым къоштхэм апае 1эмэ-псымэ зэхэльэу афащэштхэм анэмькэу джыри зы шүхъафтын афагъэхъазыры.

Ионгъом и 1-м ипэгъоклоу къэлэцьыклоу джэгупли 10 щагъэпсын гухэль ял. Аш фэшл мы районым ипсэуплэхэр зэтирагъэпсыхъанжу Адыгэим икыныш, псеолъеш техникэр къошт.

А зэпстэумэ анэмькэу шүшлэ 1эпилэ-

гью тонн 20 партиеу «Единэ Россиим» и Адыгэ шъольыр къутамэ егъэхъазыры. Гъомылапхъэхэр, спорт 1эмэ-псымэхэр, нэж-лукъхэр зыщайгъ унэхэм ачлэхэм нах ящыкэгъэшт пкыгъохэр охьтэ блахъэм атлупшищых.

Адыгэим ипашэхэмрэ Урысые политикие партиеу «Единэ Россиим» и Адыгэ шъольыр къутамэрэ шүшлэ 1эпилэгъум къихэлэжъагъэхэм, волонтерэу аш игъэхъазырын зиахъ къыхэзильхъэхэрэм зэрафэрэзхэр къихагъэшыгъ.



Юфтхъэбзэ гъэштэгъон

Адыгэ къэралыгъо университетым социальнэ техноло-
гиехэмкэ ыкы зеконымкэ ифакультет истудентхэу
Дарья Понкратьевар, Диана Алешинар ыкы Александр
Венжега Астраханске хэкум щызэхашэгъэ экспедицием
шышхъэум и 8 — 14-м хэлэжъагъэх.

Астраханске къэралыгъо университе-
тэм зэхицэгъэ зэйхъигъэ зэнэкъоку
эссеу «Вкусная и здоровая экспедиция»
зыфилорэм ахэр хэлажъэхи япроект
къызэрэшхагъэшыгъэм фэшл тхама-
мафэрэ туристско-этногастрономическе
экспедицием ахэр рагъблэгъагъэх.

Урысиеем щыпсэухэрэм азыфагу зэ-
гурьыонгъэ илъынр ары тистудентхэу
япроект зыфгъэхъигъэх. Яшэн-хабзэ-
хэмкэ, яшхынгъохэмкэ ыкы нэмьк-
хэмкэ ныбжыкэхэр зэдэгощаагъэх.

Экспедицием къыдыхэлъытагъэу
егэджэн зэфэшхъафхэу, семинархэу,
льэпкэ зэфэшхъафхэм яприкладной
творчествэ афэгъэхъигъэ юфтхъабзэ-
хэу, экспедициехэу, хэтэрикхэм ыкы
пхъэшхъэ-мышхъэхэм якъэуьон, лъэпкэ
шхынгъохэм яшшүгъэ иупльэ-
клун япхыгъэу зэхашагъэхэм ашлогъэ-
шгэйонеу ахэлжъагъэх.

Джаш фэдэу, пшерхъанымкэ мастер-классхэр къафагъэлъэгъу-
гъэх.

Дэгъоу еджэхэрэм аратыгъ

Шышхъэум и 16-м къызыхъугъэр ильэси 120-рэ хуугъэ лъэпкым къыхэкыгъэ тхэкло
цэрыоу, адыгэ литературэм лъапсэ фэзышыгъэу, лъэпкэ прозэм икласикэу, СССР-м
и Къэралыгъо премие къызэратыгъэу Къэрэшэ Тембот.

1993-рэ ильэсийм къыщегъэжъагъэу Къэрэшэ Тембот ыцлэкэ щыт премиер гурыт еджаплэ дэгъо щеджэхэрэм, дэгъу дэдэу еджэрэ студентхэм араты. Апэрэ ильэсийм премиер Коцхъэблэ районым щыщ нэбгыри 10-мэ афагъэшьшэгъагъ. Джы мы ильэсийм дэгъу дэдэу еджэрэ студентхэу тхакюм илрэвэ зэратыщхэм яичьагъэ 38-рэ хуугъэ. Ахэм ахэтийн мы ахьщэ тыныр зеджэхэрэм щегъэжъагъэу ильэс къэс зератыхэрэм.

Тхакюм къызыщхъугъэ Коцхъэблэ районым игупчэ ит скверым Къэрэшэ Тембот исаугьэтэу дэтым дэжэ зэлүкэ-
гью Ѣыкъуагъэ къэлэдэжаклохэм, студенчэхэм премиехэр ащааратыжыгъэх.

Къэрэшэ Тембот итвorchествэ мэхъя-
нэу илэм къытегүшүээ, АР-м и Лышхъэу Къумпыл Мурат соцсэхэхэм
къашитхыгъ тхэкло цэрыоу литерату-
рем, журналистикэм ашишлагъээр зэрэ-
бэр, хэку гъэзэтийм редакторэу зэри-

лагъэр, лъэпкэ тхыль тедзаплэ зэрилэ-
щагъэр, Адыгэ научнэ-уштэктю инсти-
тутын идириекторэу зэрэцтэгъэр, на-
роднэ творчествэм иугъоин иахышо
зэрэхэлъыр.

— Къэрэшэ Тембот зышшэштэгъэхэм
къызэрэлжырэмкэ, ар зэрэтхэкло дэг-
гум имызакоу, хъалзэу, шъхэлэ-
фэшхо хэлзэу, бырсыр зыпмыль
цыфэрэ, интеллигент шылкэу щытыгъ,
— **къыхигъэшыгъ Къумпыл Мурат.**

Апэрэу зэхашагъ

Теледжэгукэу «Передача знаний» зыфилорэр Москва мы мафэхэм щытырахыгъ. Аш хэлэжъагъ Адыгэ республикэ гимназиум икомандэ.

АР-м икэлэеэгъаджэхэм ялэпэсэнэ-
гъэ зэпмылоу зыщихъагъэхъорэ Гупчэм
къызэртийрэмкэ, телевикторинэр апэрэу
зэхашагъ. Аш хэлэжъагъэх Всероссийске
зэнэкъокуо «2021-рэ ильэсийм икэлэе-

гъадж» зыфилорэм ифиналистхэр. Рес-
публикаем икомандэ ипэшагъ республика
гимназиум икэлэеэгъаджэхэм Юлия Бой-
ченкэр.

Телевикторинэм гъэцкэни 6 хэтыгъ.

Ахэм къэлэеэгъаджэхэм яшшэнгъэхэр,
ялэпэсэнэгъэ къашагъэлъэгъуагъ.

Зэнэкъокуу зэрэкъуагъэр телекана-
лэу «Россия-Культура» зыфилорэм юн-
гыгъ мазэм къыгъэлъэгъошт.

Иорданием къикыгъэ къэбар гухэкл



Адыгэм идуай щызэлъашлэ-
рэ Къэрдэн Самир идуай ыхъо-
жыгъ.

Къэрдэн Самир гъэтхапэм и
15-м, 1934-рэ ильэсийм къэхьугъ
ыкы ильэпкэ игъашлэм фэлэ-
жъагъ. Хымэ хэгъэгу къыщихъу-
гью, щыпсэущтгъеми, адыгабзэр
ышшэу, лъэпкэ шэн-хабзэхэм аттэу,
ахэм афэлжъагъэу псеугъэ.

1971 — 1976-рэ ильэсхэм Адыгэ
шүшлэ хасэл Иорданием щызэ-
хащагъэм исекретарэу щытыгъ.
1990-рэ ильэсийм мы хасэм итхама-
матэ агъэнэфагь ыкы ильэсипш
пчагъэхэм тхаматэ 1энатэ ыгъэ-
цэклагъ. Зэлпуугохэр фэххүхээз,
2020-рэ ильэсийм нэс Къэрдэн
Самир Иорданием щылэ Адыгэ
шүшлэ хасэм итхаматэ щытыгъ.

Зыщыпсэурэ къэралыгъом ща-
шлэу, щалтытэу Къэрдэн Самир
псэугъ. Йошлэн ыкы 1энэтэ зэфэ-
шхъафхэр ыгъэцэклагъ. Иорданием
иэлэктротехническе компание
ильэс 40-рэ щылэжъагъ. Комитет,
федерации зэфэшхъафхэм яп-
ещагъ, совет зэмьлээжъохэм
ахэтигъ. Иорданием ия 26-рэ Се-
нат Къэрдэн Самир сенаторэу
хэтэгъ.

1990-рэ ильэсийм Дунэе Адыгэ
Хасэр зэхаша зэхъум, аш игъэпсэн
хэлэжъагъэхэм Къэрдэн Самир
ащищыгъ. Иорданием илъыкло куп
хэтэу Урысиеем къэлэгъагъ. Нэ-
үжум Дунэе Адыгэ Хасэм итхама-
матэ игуадзэу лэжъагъэ.

Адыгэхэм ялоххэр сидигъоки
игунэсхэу, игуузхэу Самир псэу-
гъэ. Игуущиэ уасэ илагъ, ысэрэм
цыфхэр ёдэуущтгъэх, улчээжъ-
гы ашыщтигъ. ыкы сидигъу ильэпкээгъу
ильэпкээгъу илъыгъу афэ-
хуущтгъ.

Къэрдэн Самир дунаим зэрэ-
хыжыгъэр гухэкл тфэххуу. Джэ-
нэт лъаплэр Тхъэм къырет.

Адыгэ Республикаем иобществен-
но зэхахьэу «Адыгэ Хасэр — Чер-
кесский Парламент» и Хэсашхъэ
хэтхэр Къэрдэн Самир игупсэхэм
афэхъаусыхэх. Якин 1этыгъошу
Тхъэм афеш.

Лы губзыгъэу, 1ушуу, ильэп-
кыкэ гулалэу, адыгэ шылыкъэу
Къэрдэн Самир тэ тыгу къинэ-
жыщ.

Кавказ заповедникир

Саугъэт къафызэIуахыгъ

Чыопсым ичыпIэ къебзэ дэдэ зэфэшхъафхэу хабзэм мэхъэнэ ин зэритыхэрэм якъералыгъо инспекторхэм афэгъэхъыгъеу саугъэт Урысыем аперэу щагъеуцугъ. Ар Кавказ заповедникым и ГъэорышапIэ зычIэт унэм пэблагъеу щыт.

Саугъетым икъызэухын хэлэжьагь Урысые Федерацием чыопсым икъэкуюлэхэмкээ ыкъи экологилемкэ иминистрэй Александр Козловыр. Аш ипэублэ псалье цыфхэм агу къыщи-гъэкижыгъ тихэгъэгушо заповедники 107-рэ, заказникхэй 63-рэ, федеральнэ мэхъанэ зилэ льепк паркхэу 66-рэ зэриэхэр. Ахэм чыгу гектар миллион 74-рэ зэльяубыты, къералыгъо инспектор 3500-мэ күлкъу ащахы.

— Непэ Кавказ биосфернэ заповедник закъом иофышихэр арэп саугъетир къыз-фызэутхырэр, заповедник пстэумэ якъеххумэн дэлэжьэрэ специалистхэм зэкъеми ар атай, — къыулагь министром.

— Бэшлэгэ аш фэдэ шуухафтын тийнспекторхэм къызалэжьыгъэр.

Саугъетым имакет къэзыг-гупшысигъэр скульпторэу Владимир Ивановыр (Москва) ары. Проектыр гүучым рагъекүгъ

скульпторхэу Дмитрий ыкъи Александр Бородинхэм (Екатеринбург). Саугъетэу агъеуцугъэр ильягъэкэ цыфым инаагъе фэдиз. Ыкъилюкэ джэрэ тегъечыхъагь.

Заповедникым ипащэу Сергей Шевелевым Кавказ заповедникэу Х. Шапошниковым ыцээ зыхырэм икъеххукэ, иофыгиу шизэрахъхэрэ, икъегъэгүнэн ренэу зэрэфесакхэрээр къылотагь. Домбайхэр заповедникым зыхагъекодыкхэм ыуж ильэс



зэкъелтыкхэм ахэр икъерыхкэу мэхъэм ахагъэхъожын зэралъэцкыгъемкэ заповедникым ило-

фышэ пстэумэ «тхъашьуугъэ-псэур» къызэралэжыгъэр къи-хихъещыгъ.

Мэзым унакIэ хашыхъагъ

Кавказ заповедникым и Кыблэ отдел иофышихэм явшъэрыльхэр зэрагъэцакхэрэм фэдэу лъагъохэм ягъэхъэзни, псэушхъэхэмрэ къэкихъэрэмрэ ялъыпльэни, шыхэм яус иугоини, унэ-къеуцупIэхэу мэхъэм ахэтхэм ягъэцкхэрэжыни ренэу анаэ атырагъеты.

Мы лъэхъаным заповедникым иухумакхэм пхъэм хэшыкыгъеу мэзым унакэ щагъэпсы. Мыщ, ежхэм афэдэу, заповедникым инаучнэ иофышиххери гъэмафи къимафи къышууцхуу, чэцэр щираххэй рагъэхъэц.

Унэм ишын къинэу къафыдэкхыгъ. Мэз гузэгүм щагъэпсыре унэм къушхъэм пхъырыкырэ гъоги, зекло лъагъуи пэблагъэп, шыхэмки уеколнэнэу щытэп. Ящыкагъэр зекэ, псэольапхъхэрэ зэрхэтэу, вертолеткэ нагъэсыгъэх, нэүжым унэм икъэлтийн фежьагъэх.

Унэр зышыхъэрэм къэралыгъо инспекторхэр 1эпIэгъу къафхъуцхуу, заповедникым и Темыр ыкъи КъохъэпIэ мэхъызмэшлапIэхэм яофышиххери къаделагъэх. Зы тхъамафхэкэ унэм идэпкхэрэ, зышхъи къацэтыгъэх, мы уахьтэм пчэхъэмрэ шыхъаныгъуп-



чъэхэмрэ яхгэхуцон ыуж итых.

Унэм хъаку рашыхъащ, ланэр, пхъентIэххэр эзхалулэ-щых, къимафэм ящыкагъэшт

пэстныицхээр агъэхъазырьшт.

Унакээр къимэфэ щыргъукими фабэу уисышуунэу гъэпсы-гъэшт.

Иоф ашIэ, загъэпсэфы

Предпринимателэу Владимир Потаниним иунэе шуушэ Фонд истипендие ныбжыкхэм къалэжынным пас (ар сомэ мин 25-рэ мэхъу) аш зэхищэрэ зэнэкъокхэм уащыпхырыкынэу щыт. Мы ильэсэм Фондым иеджапIэ щыщ волонтер купхэр аперэу Кавказ заповедникым иофышихэм 1эпIэгъу афэхъунхэу ыкъи аш зыщаплъыхъанхэу къекло.

Гъэмафэр окюфэкэ ныбжыкхэм купхэм зызблахъузэ ашыгъ, мы уахътэм ахэм ащащхэр нэбгыри 9 хъухэу экоцентрэу Лэгъо-Накъэ щылэх.

Апэрэ мафм къыщегъэжьагъэрэу волонтерхэм иофшэнхэр рагъэхъагъэх. Гъозэрыгъэльэе вольверым щаыгъ псэушхъэхэмрэ шыхэмрэ къимафэм арагъэшхьшт мэкью къаупклаагъэр аугъоижыгъ ыкъи къиращыжыгъ.

Заповедникым ипащэ экологияе гъэсэнгъэмкэ игудээу Ольга Пеговам къеуатэ:

— Заповедникым чыпIэ зэфэшхъафхэм ацеджэрэ ныбжыкхэм къызыкаклохэрэр ыкъи хэммыльэу 1эпIэгъу иофхъабзэхэр зэрагъэцкхэм изакъоп, яшэнгъэхэм зэрхагъэхъоштим, заповедникым къызэралыхъащтим атай. Заповедникым мэхъанэу иэр, щыпсэурэ псэушхъэхэмрэ къыщыкхэрэмрэ зэрагъашшэх. Ахэм лекциехэм къафеджх, заповедникым инаучнэ иофышихэм залуагъакэ, цыфыэ зынэмысигъэ чыпIэ къабзэхэр арагъэлъэгъух, зекло лъагъохэм нэуасас афаших.

Кавказ заповедникым ипащэ игудээу Ольга Пеговам къызэралыгъэмкэ, волонтерхэр зэлъашшэрэ зекло лъагъо «Тридцаткээ» заджэхэрэм тетхэу Фыщт нэс ащенхэу рахъухъагь.

Эндемикхэр къыхагъэшыгъэх

Ахжырэ мафхэм Лэгъо-Накъэ тешьор къаплъыхъээзэ, Кавказ заповедникым испеклистихэм Тхыль Плыжым датхэгъэ чыгхэмрэ куандэхэмрэ афэдэхэр къыщагъотыгъэх. Ахэр япчагъэкэ маклэу къэкихъэрэм ащащых, эндемикхэм ахалытэх.

Псыхью Курджыпс къызщежьээрэ чыпIэхэм пэйшэфыр (тис) ыкъи можжевельникүү «казацкий» зыфилорэ лъэпкхэр зырыз дэдэу аш къашифагъэх. Аш фэшхъафэу Кавказым къышыкхырэ эндемикхэрэ «бересклет глайджокорый» зэралорэмрэ зэрыдже цэлпльымрэ къыхагъэшыгъэх. Ахэр кондэ 200 фэдиз хъухэу мэз гүнэм къышшкыях.

Къушхъэтхэу Азиштау зэрэ Урысыеу ипчагъэкэ маклэу къышыкхырэ хмель

къышэрхклю хмелеграбым фэдэ къышшалэгъут. Специалистхэм гу зыльтагъэхэм ащащ къушхъэтхэм лъэгъүүгье къэкихырэ лъэпкырэ 5 фэдиз зэпэмычыжъэхэу зэрэцхъэх.

Джащ фэдэу Краснодар краим и Тхыль Плыжым дагъэхъэгъэ заеу сочавэ аш къифагь. Аш фэдэ зэе лъэпкырэ къодыжынны ишынагъ щыл, аш къышыкхырэ чыпIэхэрэ мэкхэ дэдэх. Къушхъэтхым къышхагъэшыгъэ зэе куандэхэр

ялэгагъэкэ зы метрэ фэдизых, къапыкхэрэ заэр бжыхъэм нэс плыжж мэхъу.

Специалистхэм къызэралорэмкэ, къодыжынны ишынагъ щыл, ахэм ахэтых Лэгъо-Накъэ къышыкхэрэр къызэтегъэнэгъэнхэм экологхэри, шэнэгъэлжхэрэ, хабээм иофышиххери ыгъэгумэкхынхэ фае, ахэм ахэтых Лэгъо-Накъэ нэмыкхэ чыпIэ къышшымыкхэрэр.

Нэкүбгъор зыгъэхъазырыгъэр ШАУКЬО Аслъангугаш.



Зэкъошныгъэм игъогухэмкї

МэфэкIыр зыгъэдэхэштхэм Адыгеир ашыщ

Къэбэртэе-Бэлькъар Республикаар ильэси 100 зэрэхүрэм фэгъэхыгъэ фестивалэу «Кавказ мьюзик фест» зыфиорэр шышъхъэум и 25 — 27-м Налщиц щыклощт.



Урысюем, Кавказ яэстрадэ ижъуа-гъохэр концертным хэлжээштых. Аврам Руссо, Согдиана, Денис Клявер, Рада Рай, Руслан Алехно, Варвара, Къэзанэ Сэтэнай, Наталья Гордиенкэр, Нодар Ревия — ахэр эстрадэм щызэльшэх.

Кавказ шьольтырым ижъуагъохэу Нэ-фышъэ Чэриим, Апэнэс Астемир, Бэрбэч Аскэр, Ринат Каримовыр, Быштэкоо Азэммат, Патимат Кагировар, Татьяна Третьяк, Мурад Байкаевыр мэфэкі пчыхъэзэхахъэмрагъэблэгъагъэх.

Къэралыгъо ансамблэ цэрыгохэу «Кабардинкэм», «Бэлькъарым», «Нал-мэсэм», «Испъамыем», «Іошхъэмафэм», «Меркурием», фестивалым ихъаклэхэм мэфэкі зэхахъэр къагъэдэхэшт.

Эстрадэм ижъуагъохэм, щытхъур къэзыхъыре ансамблэхэм ягъусэхэй

Адыгэ Республикаар, Къэрэшшэ-Щэрдже-сым, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Ингушетиим, Темир Осетиим — Аланием, Чэчэным, Дағыстан, Краснодар краим, Ставрополь краим яартихэм зэхахъэм ялэпэлэсэныгъэ къыщаагъэлэгъошт.

Урысюем ишъольтырыхэм къарыкыгъэ хъаклэхэр фестивалэу «Кавказ мьюзик фест» зыфиорэм елпъыштых.

Къэбэртэе-Бэлькъар Республикаар ильэси 100 зэрэхүрэм фэгъэхыгъэ фестивалым изэхэшаклор ыкыи ипродюсер шьхъаэр Хъаца Тимур. Къэбэртэе-Бэлькъарым и Правительствэ, къалеу Налщиц иадминистрации мэфэкі проектыр щылэнэгъэм щыпхыраши. Къэбэртэе-Бэлькъарым, Темир Кавказым ишъольтырхэм япашхэр «Ильэси 100-м ижъуагъохэхэр» зыфиорэр зэхахъэм хэлэжээштых.

Фестивалым инэпэепль тамыгъэй

бгъэжым ытамэхэм шьольтырыхэм ябракыи 9-у апышлагъэхэм лъэпкъхэм языкыныгъэ, яшхъафит щылаклэ, ямамыр псэуклэ къагъэлэгъошт.

Творчествэм пыльжэм яконференцие ильэс 35-м нэс зыныбжъхэр щызэлукэштых. Театрэм, къэугупшысыгъэ искусствэм, кинематографиим, төлөвидеинем, радиом, музыкэм, тхэным, компьютернэ джэгунхэм, архитектурэм, модэм, рекламэм, нэмыкхэм апышагъэхэм ятворчествэ кыщаагъэлэгъошт. Лъэпкъ шэн-хабзэхэм якъухумэн ехынлэгъэ юфхъабзэхэр гъашлэгъонэу рекламы.

«Лъэпкъ Іепэласэхэр» зыфиорэр ермэлыкъ-къагъэлэгъоныр гъашлэгъон хуу-щтэу тэлтыгъ.

Адыгэ Республикаар културэмкї иминистрэу Аульэ Юрэ тызэрэшигъэгъозагъэу, Налщиц щыклощт мэфэкі зэхахъэм орэдийохэм, ансамблэхэм, сэнаущыгъэ зыхэль Іепэласэхэм бэшлагъэу зыфагъэхыазыры. Дахэу зэлуклэхэ, якультурэ зыкырагъээты, яшэн-хабзэхэр кызыэфалутэ ашлонгыу. Къэбэртэе-Бэлькъарым ильэси 100-м къыклоц тьогоу кыкыгүйэр, зэхжокыныгъэу фэхуу-гъэр фестивалым кыщаагъэлэгъошт.

Къэралыгъо академическе ансамблэхэм «Кабардинкэмэр» «Налмэсэмрэ» зэгъусэхэр концертхэр Налщиц, Мыекуапе, нэмыкхэм къашатыгъэх. Зы бзэ, зы хабзэ зэрялэм фэгъэхыгъэ пчыхъэзэхахъэхэр искусствээр зышлэгъашлэгъонхэм шүлкэ агу къинэжыгъэх.

— Налщиц щызэхажэшт фестивалым, зэхахъэхэм тигуапэу тахэлэжэшт, — къеуатэ Урысюем, Ахъязым, Пшызэ язаслуженнэ артистэу, Адыгейим инароднэ артистэу, «Налмэсэм» ихудожественэ пащэу Хъоджэе Аспълан. — Къэралыгъо 50-м къехумэ ашыпсэурэ адыгэ лъэпкъым ыбзэ, икультурэ къуухумэнхэмкї, лъэпкъым зиуъижынымкї, зэлъыэсыкї амалхэр ыгъэфедэнхэмкї Къэбэртэе-Бэлькъарым щысэшту къегъэлъагъо. Тизэкъотныгъэ тызэрэгъэ-пчтэрэр, искусствэм тызэрэзэфи-щэрэр щылэнэгъэм щытуштэгъигъэ.

Къэбэртэе-Бэлькъарым имэфэкі фэгъэхыгъэ фестивалым Адыгейим иартистхэр чанэу хэлэжээштых, къош республикэм щытхъур фалошт.

ЕМТИЛЛЬ Нурбый.

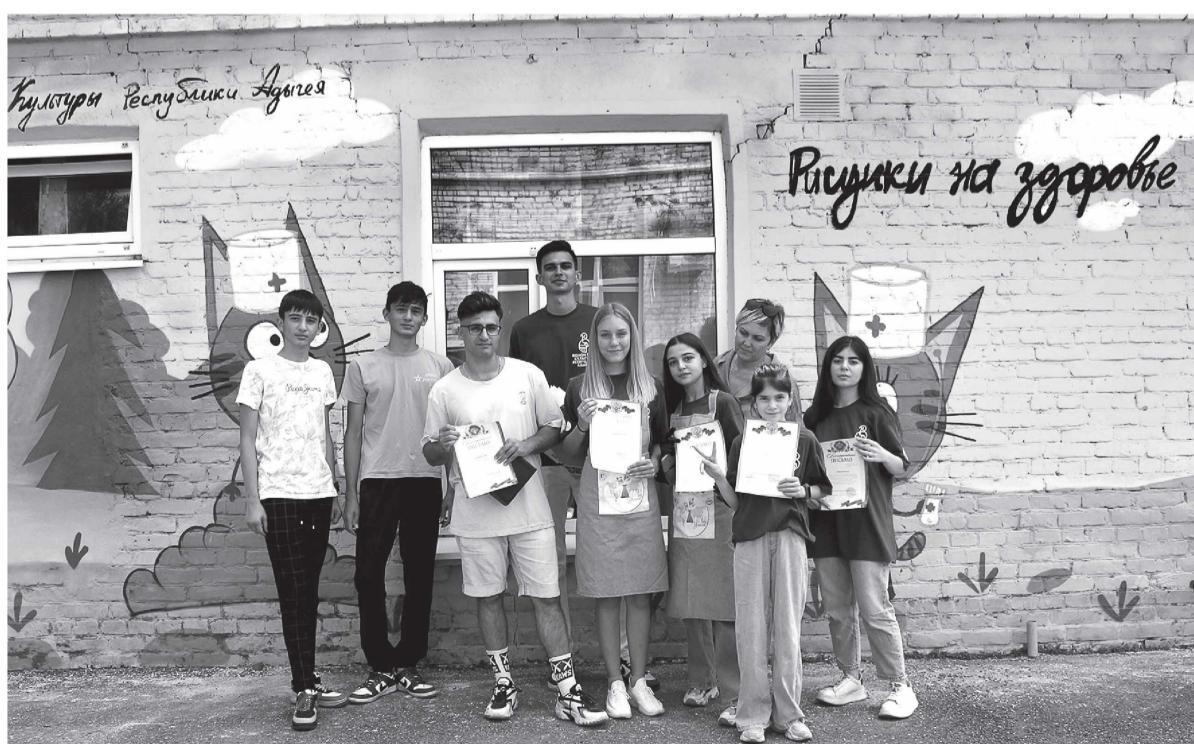


щытэтых, — къеуатэ Урысюем, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Къэрэшшэ-Щэрдже-сым, Адыгейим янароднэ артистэу, композитор цэрыгоу, ансамблэу «Испъамыем» ихудожественэ пащэу Нэхэе Аспълан. — Къэралыгъо 50-м къехумэ ашыпсэурэ адыгэ лъэпкъым ыбзэ, икультурэ къуухумэнхэмкї, лъэпкъым зиуъижынымкї, зэлъыэсыкї амалхэр ыгъэфедэнхэмкї Къэбэртэе-Бэлькъарым щысэшту къегъэлъагъо. Тизэкъотныгъэ тызэрэгъэ-пчтэрэр, искусствэм тызэрэзэфи-щэрэр щылэнэгъэм щытуштэгъигъэ.

Къэбэртэе-Бэлькъарым имэфэкі фэгъэхыгъэ фестивалым Адыгейим иартистхэр чанэу хэлэжээштых, къош республикэм щытхъур фалошт.

ТизэлукIэгъухэр

ГуфакIохэр яIэпыIэгъух



Урысюем иобщественнэ движениеу «Культурэм иволонтерхэр» зыфиорэм и Адыгэ республикэ къутамэ игуфаклохэр псауныгъэм фэгъэхыгъэ сурэтхэм япроект игъэцэкIэн хэлэжъагъэх.

Урысюем ильэпкъ профектэу «Культурэм» къышыдэлъйтэгъэ юфхъабзээ, «Творческе цыфхэр» зыфиорэр културэмкї ифонд игрант агъэфедээ юфхъабзээр щылэнэгъэм щыпхыраши.

Адыгэ Республикаар културэмкї иволонтерхэм псауныгъэм фэгъэхыгъэ сурэтхэм япроект агъэцакIээ, Красногвардейскэ районым исымэджэш щылэнэгъэм щыпхыраши.

Іепэласэм иегъэдэнхэр гъашлэгъонэу зэхашаагъэх. Къэлэмхэмкї сурэтхэр ашыгъэх. Пшахъом, псым аашашыгъэ сурэтхэри гум рихыгъэх.

Адыгэ Республикаар икIэлэцыкIу сымэджэш, нэмыкхэм волонтерхэм зэлукIэгъухэр ашызэхашэх. Урысюем културэмкї иобщественнэ движениеу «Культурэм иволонтерхэр» зыфиорэм и Адыгэ республикэ къутамэ ипащэу Карен Каракъян, Красногвардейскэ районым ыкыи Мыекуапэ културэмкї яволонтерхэм япашхэрэу Дмитрий Марковыр, Валерия Кухлеевар зэхээн юфхэм чанэу ахэлэжъагъэх.

САХЬИДЭКЬО Нурбый.

Испунэхэм ягъэцкэжьын

Адыгэ къэралыгъо университетын прикладной хисапымкэ, информационнэ технологи-хэмкэ ыкчи информационнэ щынэгъончъэнимкэ икафедрэ илабораторие испунэ зэхэтэ-къуагъэр 3D-м иамалхэмкэ «щагъэцкэжьыгъ, щаугъоижьыгъ». Аш «Азишскэ-1» цэу иэр.

1966-рэ ильэсүм испунэр шэнтэгнээлжхэм къагъоты-гъагъ, непэ ар зэхэкъутагъе ѝ. Мыехъопэ районым пырыкыре гьогоу «Хаджхъу-Лэ-тъо-Накъе зыфиорэм километрэ 12-кэ пэччыхъэу Азишскэ Гъоччегъушхом екүрэ гьогум ар лут.

Испунэр джэрз уахтэм кын-

хэкъыгъ, мыжъобгъушхом ахашыкыгъ. Студентхэм агъя-цэхжыгъе испунэр тарих-зекло проектэу «Виртуальная Адыгея. Дольмены» зыфиорэм ѿ. Археология къеним нахь мэхъанэ етыгъэним ыкчи ар зеклоним фэгъэлжъэгъэним епхыгъеу проектын тоф ёшэ.

Проектыр зэхагъеуцаугъ та-



рихъым ыкчи культурэм ясаугъэт-хэм якъэухъумэнкэ Урысые обществэм ичыпэ къутамэ ипащэу Цэй Заремэрэ хисапымкэ ыкчи компьютернэ технологи-хэмкэ факультетым ия 4-рэ курс щеджэрэ Виктория Свиристонаварэ.

Испунэр зыхэшыкыгъэр технологи-хэм ыльянкыокэ анахь псөольэпхэ дэгүүхэр

ары. Пытэу зэхэгъеуцаугъ, плитэхэр дэгьюу зэвъекулагъ. Ар зышыгъе ижьыре цыифхэм чыгур ссын зэрильэкъыштыри къыдаалтыгъ. «Мыш фэдэ испунэхэм Адыгэим икушхъэль-пэхэм уащыкырэп, ахэр Новосвободненскэ культурэм нахь къыхеубытэх», — elo Цэй Заремэрэ.

Испунэм итепльэ «пъэпсыгъэ-



Тарихъыр, културэр къэухъумэгъэнхэр

1994-рэ ильэсүм ООН-м и Генеральнэ Ассамблее иунашьокэ лъэпкъ цыкыухэм я Дунэе Мафэ агъэнэфэгъагъ. А мэфэкыр икыгъе тхьамафэм къалэу Шъачэ тарихъым имузееу дэтым щыхагъэунэфыкыгъ, аш хэлэжъагъэр хыгушьо шапсыгъэхэм ятарихърэ якультурэрэ тегущыгъагъэх.



Зипчагъэхкэ бэ мыххурэ лъэпкхэм я Дунэе Мафэ шапсыгъэхэм зыхагъэунэфыкырэ 2000-рэ ильэсүм къыщегъэжъагъ. Ильэс 22-рэ хъугъе къалэу Шъачэрэ Тюпсэ районымрэ ашыпсэурэ лъэпкыр Урысые Федерации и Правительствэ и Перечень Зыкы зыхигъеу-циагъэхэр. Ильэс къэс шысхъэу мазэм а Мафэм къыфагъэзэжы, лъэпкъ тофыгъоу ялхэм атегущыэх. Цыф зэхахъэхэр, концертхэр, джэгухэр, къэгъэль-гъонхэр Адыгэ Хасэр зычэт унэм, адыгэ культурэм и Гупчэу Псышупэ дэтым, музейн иэтнографическэ къутамэхэу Псышупэ е Агуй-Шапсыгъэ ашыгъэхэм ашырагъэлокхэхэй хабзэ.

Къызэххэгъэ цыифхэр — хъаклехэр, къэлэдэсхэр, зыгээпсэфаклохэр, хъаклэзэшхэр, общественне тофышхэр, нэмыххэр аш «Тызэфэдэп, ау тызэгъус» зыфиорэ къэгъэльгъонхэр эплъигъэх, шапсыгъэхэм япсэукэ-шыкхэм, пасэм къыщегъэжъагъэу Шъачэ зытэт чыгум ахэр зэрэшыпсэуцштигъэхэм афэгъэхьыгъэх тарихъ къэбахрэм ядэгүгъэх.

Я 19-рэ лішэгъум ыким шапсыгъэхэр, ежхэм афэдэ нэмыхх къушхъэчэс лъэпкхэм ахэтхэу, хэ-

гъэгур къабгынэнэу зэрэхуугагъэр къызэулагъэхэм ашлогъэшгэйонгъ. Къэгъэльгъонхэм адыгэ шуашэм идэхагъэ, лъэпкъ шхынхэр зыфэдэхэр, шапсыгъэхэр хъаклэм зэрэпэгъокхэрэр, музыкальнэ йэмэ-псымэу агъэфедэштыгъэхэр зыфэдэхэр анэгү къыклагъеуцаагъэх.

Къалэу Шъачэ ыльяпсэ къызыщежъэрэ, щыпсэурэ лъэпкъ зэфэшхъафхэр непэ зэрэзэгурлохэрэм, якультурэхэр къызэраухъумэрэм къатегущылагъэх музейн инаучнэ тофышхэ шхыаау Татьяна Санниковар, Шъэчэ лъэпкъ объединенихэм я Координационнэ Совет итхаматэу, Шъэчэ къэралыгъо университэти ипроректорэу Константин Чеботарь, къэлэ администрационо илофышхэу Татьяна Катаниди, шапсыгъэ Адыгэ Хасэм ипащэу Klaklykhу Мэджыде.

Лъэпкъ шэн-зэхэтыгъэу шапсыгъэхэм ялхэр зыфэдэхэр музейн илофышхэ шхыаау Хүүшт Аминэт къылотагъ. Народнэ инструментальнэ ансамблэу «На-сыпым» адыгэ орэдышшо дахэхэм цыифхэр аригъэдэгүгъэх. Адыгэ шхынхэ унагхохэм къагъэхъязырхъэхэм ахагъэлагъэх, ахэр зэрашыхэрэр, зыхашыкыхэрэр къафалотагъ.

Лъэпкъ цыкыухэм я Мафэ зыщыхагъэунэфыкырэм тэфагъ Урысые обществэу «Шэнэгъэм» зэхищгээ марафонэу «Анах къэралыгъо иным ильэпкхэр» зыфиорэри. Урысыем лъэпкъ зэфэшхъафи 190-рэ зэпсэ. Ахэм зэкэми якультурэ, япсэукэ-зэхэтыгъэ, ядунэееплъыкэ зэтэфыгъэ. Ахэр нахь благьэу цыфхэм арагъэшэнхэр ары марафоным пшээрлыгъу илгээр.

«Эфир занкхэм» яхьатыркэ Москва щегъэжъагъэу шьольын пстэумэ анэсэу ашыпсэурэ лъэпкхэм бэ мыххурэхэр зэнэсигъэх, зэрэлгэгъулагъэх, зэрэшлагъэх. Ахэм шапсыгъэхэрэ зээ ахэтых. Обществэу «Шэнэгъэм» ипансионатэу Адлер ѿызэм истудие икъэгъэльгъонхэм япльхэрэм шапсыгъэ лъэпкъ цыкум фэгъэхъыгъэу упчлабэ къатыгъ. Километрэ мин пчагъэхкэ зэпчагъэхъэ лъэпкхэм къушхъэчэс шапсыгъэхэр къызтеки-гъэхэр, нэбгыре пчагъэу



зэрэхуухэрэр, зыщыпсэухэрэ чыпхэхэр, яориуатэхэр, ордыхъхэр, нэмыххэри зыфэдэхэр зэрагъэшэнхэр фэягъэх.

— Лъэпкыбэу Урысыем щыпсэухэрэм уахэмий-клюкъэжъэу, ахэм узратекырэ культурэрэ уилэр къызэтебгъэнэнир ыкчи ашкэ закыхэбгъэшынир лъэпкъ пстэуми япшээрлыгъу сэ сэльыте, — elo Klaklykhу Мэджыде. — Шыпкырэ поштмэ, лъэпкъхэмкэ тыйб ыкчи тызэфэдэп, ау зэкэми Урысыем тызэпсэу, тифитыныгъэхэр зэфэдэх, тышхъафит. Хэгъэгушхом тырий ыкчи пытэу тызэкъот.

Ныбэ Анзор.

нимкэ» археологэу ыкчи сурэтышхэу Лэупэкэ Нурбый ар къызэритхыхагъэм ишуагъе къэкхуагъ. Моделыр зышигъэхэм упчлэгъэгъу ялагъ АР-м культурнэ къенир къэухумэгъэнимкэ и Гъэторышаплэ испециалист-экспертэу Лэупэкэ Хатыу.

Тарихълэжхэм къызэралорэмкэ, Адыгэим испунэ миним ехуу итгэг. Ау мы аужырэ ильэс 150-м цыфм илажхээх ахэр лъэшэу зэшыгъуагъэх. Проектым иавторхэм джы ра-хуухагъ зэкэ испунэхэр 3D-м тетэу ашынхэу ыкчи ахэм язытэтыгъэр зеклохэм альэгүнэу амал ялэним пае информаци-оннэ таблицихэр — QR кодхэр апэмчыжьэу агъеуцунхэу.

Испунэхэм ягъэцкэжьын университетым ипроектэу «Долина языков — Адыг Land» зыфиорэм изы лахъе ѡшт.

Испунэхэр ижьыре хъэдэгъэ-тывлыпхэх. Ахэм яонтэгүгъе тонн пшы пчагъэм нэсэ. Урысыем испунэ 2000-м ехуу итгэг. Ахэм хы Шуцэ ўушом, анахъеу Шъачэ, Новороссийскэ, Геленджик ыкчи Tluapsэ нахь уащыокхэ. Адыгэим ит испунэхэр анахыжъхэм ашыщых. Археологхэм къызэралорэмкэ, анахыжъхэм ильэс мини 4 фэдиз аныбжь.

Адыгэ къэралыгъо университетым ипресс-къулыкъу

Тамбый

Сурэтхэм арышъульэгъорэ адыгэ қалэм лъэпкъ тарихъри, адыгэхэм яхыл! Эгъэ пстэури лъэшэу егъэльап! Эх. Джымыкъо Тамбый Шам (Сирием) кыщыхъугь ыкъи щап! Угъ. Джыдэдэм Тыркуем щэпсэу, адыгабзэр дэгъоу егъэфедэ.



— Дунайм сыкъызыте-
хъуагъэм кыщыбулагъэу
адыгабзэр зэхэсхызэ си-
къэтэджыгъ, туунэгъо қлоц
ренэу ныдэльфыбзэкт
щызэдэгүщы/эштгъэх.
Ублэп! Классхэм ательы-
тэгъэ тхытымкъа адыга-
бзэр зээгъэшлэгъ. Джыри
ма ӏемэ-псымэхэм аф-
сышъэожьыезэ, сятерэ
сшыре сырғытусэу тягэж

Адыгэ пщынэ шылыкъэм
синасып кыыхъы-
тьгъ, — **къелут Тамбый.**

Тамбый ицыкъуగъом
ягъунэгъухэм япщынэ кыз-
фильэфедээ, адыгэ оредхэр
кызызэрхыригъэдзэшт
шылыкъэм зыфигъасэштгъ. Адыгэ қлэ хуупхъэм кы-
зыхъыгъе лъэпкъыр егъэ-
лэп! Эхэдэгэйгэм рэгү-
шко, лъэпкъ хабзэхэм
арэгъуазэ. Аш дахэу оред
къело, къэшъо, аккордеон-
нымрэ фортелианэмрэ
къаргъяло. Билькент уни-
верситетэу Ихъсан До-
гърамадж ыцкъе щытыр
къагъэр гукъекъыж дахэу
егъаш! Къысфэнагъ.

Адыгэим сыкъэкъонэу хуу-
гъагъэ. Адыгэ мэкъэмэ
ӏемэ-псымэхэм зышире
Гүукъ Замудин сизэрэу-
лахъа, урыс компози-
торхэм аусыгъэхэм осэшко
афешы. Фредерик Шопен
и «Полонез» бэрэ кыри-
гъялохэрэ ащищ.

Джымыкъо Тамбый му-

зыкъэм идунаи чып! Гэ-
нэфагъэ щиубытынэу тэ-
гүгъэ. Музыкант сэнаущым
адыгэ лъэпкъ оредхэр
ик! Эсэ дэдэх. Адыгэ тхы-
дэжхэри, таурыхъхэри,
оредхэри, гушылэжхэри
игуапуу угъюох. Адыгэхэм
агъэльэп! Эрэ мэфэкъхэр
зэкъе ащи хегъэунэфыкъых,
дахэу оред къео, дэгъоу
къеш! Э.

Тамбый Америкэм зы-
клюкъе, Нью-Йорк иччэгү-
хэм пщынэ къашоо, ыш-
пхъэкичауу ипүс. Зэшхэм
льэпчласи, зэфакъуи, нэ-
мыкъи адыгэ къашъохэри
фэлэлэсэу къашых. Аме-
рикэм щылхэу Кавказым
имэжкъэмэ псынкъе ыумэ-
хыхъхэрэв пчэгум кыте-
хэхэшь, зэрафэгъехъоу
къашъох. Къашъоир зи-
къесэ негрэхэри ахэм
ахэппэлэгъощых.

Адыгэгү шылыкъэ зиэ
къэлэ нэншо-гушюм лъэп-
къым ылэп-цыпэ зыхэшэ-
гъе пстэури шоогъэш! Эгъо-

шэгъэшко хуугъэ. Аферым,
Тамбый, уапэкъе ренэу
егъэхуу! Адыгэир къюже!
БЭГЬУШЬЭ Мариет.



Тишэнэгъэ хэтэгъахъо

Электричествэм лэжыгъэр егъэбагъо

Хэти бэш! Агъэу еш! Цыфыр чыгум
зэригъашхэрэр. Ау ащи дэгъоу удэ-
лэжъэнэр, умышхъахъу үкыпекъокы-
нэр ишыкъагъ.

Чыюпсым идэгъуэ зэтеубытэгъагын ар елтытыгъ;
джащ фэдэ къабзэу, лэжъекъ-шыкъе гэш! Эгъоны-
бэу Ѣылхэри маклэп. Ахэм зэу ащищ электричествэр.

Аш шуагъэу пылтыр ымыш! Эгъоу джы цыф Ѣылхэри.
Къали, къуаджи, къутыри, станицы — тидэрэ цыф
псузул элэктричествэр ащаагъэфедэ: унажэр, урамхэр
къафгъэнэфы, рэпщэрхъях, ӏемэ-псымэ зэфэшхъаф-
хэм ӏоф аргъаш! Эгъоу джы цыф Ѣылхэри.

Джащ фэдэ къабзэу, лэжъигъэр элэктричествэмкъе
нахь бгэбэгъон зэрэппэлэкъыщтыр шууклае шагъэ
загъэунэфыгъэр. Лэжъигъэр нахь зэригъебагъорэри
зы шуаш! Агъэу элэктричествэм иэм ащищ.

Мэкъумэц шэнэгъэхэмкъе Всесоюзэ академиен
В. И. Ленинным ыццэ зыхъирэм иакадемикигъэу
М. Еврсиновыр зипэшгъээм инаучнэ ӏофыш! Эгъоу
зэрэгъэнэфыгъэмкъе, натрыф, коцы, пындж, мыхэм
анэмькъ чылапхъэхэм, хэлпхъянам ылэп! Элэктри-
ческэ токыр зябъаокъе, нахь псынкъеу къыхъект
нахь дэгъоу къэкох ыкъи лэжъигъэр процент 25 —
30-къе нахьыбэу къаты.

Клей гъэш! Эгъон

Тхылып! Эгъэр зэпащхэу шуульэгъуэгъэ.
Пхъаш! Эмэ пхъэри зэпащхэ. Джы лъэ-
къопыльхъэмэ лъэгухэр ақ! Эшхагъэу
кызызэрдагъэкъирэр хэти тэш!

Ау гъучыуни, нэмькъ гъэптиакъ имы! Эу, зэхэшх-
тэу, иптиагъэкъе чырыбыш унэу шуульэгъуэгъэрэм нахь
мыптиэмэ, зи къашимыгъакъеу Эстониен икъэлэ
шыхъаюу Таллин шузыдахъэкъе ахэм афдэ унэ пч-
агъэ шуульэгъуэт. А унэхэр зэрэхэшхэрэ клей гъэ-
ш! Эгъоноир сланцэм хахы. А синтетическэ клем ДФК



Цэу фаусыгъэр. Бетонри, гъучыри, пхъэри, пласт-
массэ зэфэшхъафхэри, ахэм анэмькъ псэольапхъэ-
хэри а клем пытэу зэрещхых.

ДФК зыфалорэ клем тинароднэ хызметкъе мэхъ-
нэшко ил, псэольэшьными, промышленностын ио-
фыгъоу пчагъэхэм ащаагъэфедэ.

Къэмькъирэ

Къэгъагъ

Къэгъагъе! Эрам дахэр тидэ щыпльэ-
гъуэгъами, гохы. Къэгъагъэхэм мэ ӏ-
шүүр къапехы, ядэхагъе нэр п! Эпехы.
Ахэр мазэрэ, ильэрэ ӏанэм тетыгъэ-
хэкъи тъонлэштхээ.

Аш фэдэ къэгъагъе шьош! А шуульэгъуэгъа шьо?

А къэгъагъэхэр къэкъихэрэп. Грузиен ихимиикхэу
къалеу Тбилиси ӏоф Ѣылхэригъэрэм ахэр пластмассэм
хашыкъыгъ. Ядэхагъэкъе къэкъирэ къэгъагъе лъэпкъэм
ахэпшыкъыщхэп, ахэм зи къызэрращамыгъакъэрэр
бэми амыгъэш! Эгъоноир мэхъу. Ау ахэм мэ ӏашу
къызэрлихъэрэп? Ар сыдэуштэу хуура!

Пластмассэ гъяткъуэгъэм къэгъагъе шылыкъэм хэхы-
тэ дагъэу, мэ лъэш зиэр хагъекъухъэ. Аш къыхъакъеу,
пластмассэм хэшькъыгъе къэгъагъэхэр ядэхагъэкъи
мэ ӏашу къапихъэрэмкъи къэкъирэ къэгъагъэхэм
ахэшькъыгъуаех.

Бзыу къэрэгъулэхэр

Бзыухэр хэмийтхэу мы тидунэе дахэ
кызыш! Огъэшыгъуай: ахэр лъэпкъ
зэфэшхъафыбэу зэтэрауты ыкъи
шы! Экъ-псэу! Къэмькъи уасэ
зиэх.



Бзыу оред жынч макъэр пчэдыхыпэ нэфылтым
сыда зымыуасэр?! Гур дэклэжьы, гүхэлхэм кючакъе
бгъотыгъэу уафежье.

Гъэтхэ дунэе мэфакъэм иапэрэ мэкъэгъуэхэри,
чыопс зэхъокыныгъэхэу ое-осхэми ахэр ямэкъэгъуэх.
Тхъаркъохэр армы — «мамырзехъе бзыуке» яджэх.

Джы зигугуу къэтшыщхээр бзыу къэрэгъулэхэр
ары. Бзыу мэлхэо е чэмахъо хэта шуашыщуу
зыльэгъуэр адэ? Хъэхэм ӏэхъогъухэр кызызэрэгъ-
гъунэрэр тэш!, аш тышыгъуаз, ахэм яхыл! Эгъэхэн
бэклийн тэш!

Ау Къыблэ Африкэм ибылымахъохэм зэрэгъунэ-
фыгъэмкъе, хъэхэм анахы бзыуухэр нахь къэрэгъуле
дэгъух. Хъэхэм ачып! Экъ, бзыушохэу «Страус»
зыфыжэрэр мэлхэо е чэмы ӏэхъогъухэм къэрэгъуле
афашых. Страусхэм а пшъэрэлхэр нахь сакъеу ыкъи
нахь кулаеу агъэцакъе, ӏэхъогъухэр къэгъагъунэгъэн-
хэмкъе яш! Огъэшко къагъакъо.

ДЭЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Лъэпкъ шэжьыр, щынныгъэр

АДЫГЭ КЬУАЕР ТЭГЬЭЛЬАПІЭ

Адыгэ Республикэм ифестивалэу «Адыгэ къуай» зыфиорэр шышхъэум и 27 — 28-м Мыекъопэ районым ипсэуплэу Дахъо щыктощт.

Адыгэ къуаем итарихъ, къуаер изыхыхэрэм яшэн-хабзэхэм, адыгэ къуаер республикэм ихэушхъафыкыгъэ гъомылапхъэхэм зэращищым, нэмикхэм афэгъэхыгъэ къэбархэр фестивалым къышаотэштых.

Адыгэ Республикэм мэкью-мэшмкэ и Министерствэ къызэрэштияуагъэу, Дахъо игъехъун щызэхашт фестивалым лъэпкъ йашлагъэхэр къышаотэштых, сатиушыпхээр, зыгъэпсэфы-пхээр зэтэрагъэпсихъаштых.

Лъэпкъ Йашлагъэхэр

Къокыпээм щыпсэурэ лъэпкъэм яискусствэкэ Къэралыгъо музеим и Темыр-Кавказ къутамэ иофышэу, дунаим щызэлъашэрэ суретыш-модельерэу Стлашью Юрэ исеннаущыгъэ гъунапкъ имышту тэлтигъ.

Къэралыгъо гъэпсыкэ илэу Адыгэир зыпсэурэр ильэси 100 зэрэхүрэм фэгъэхыгъэ лъэпкъ йашлагъги 100 ыгъэхъазырыгъ. Йэпласэм иофшагъэхэр куп-купэу гоощыгъэх. Искусствэм, лъэпкъ шэжьым, Теконыгъэм и Мафэ, спортым илъхувжхэм, фэшхъафхэм яхынлагъэх. Адыгэмэ зэралоу, зигъор дахэ. Адыгэ къуаем иреспубликэ фестиваль фэгъэхыгъэу Стлашью Юрэ ышыгъэ тхылхъэр гум къегущыкы. Анахъэу ашына эзтиридзагъэр лъэпкъ йепласэхэм яшэн-хабзэхэр щынныгъэм зэрэцтилтэгъухэрэр ары.

Къуаэр, пчэр, шхъаныгъупчэр, адыгэ саэм щыщ пычыгъохэр суретыш-модельерым къегъэлтэгъюх.

— Шыкъеблагъэх Адыгэ Республикэм, Кавказ шьо-



Лъырым, — ело суретышы. Лъэпкъ шэн-хабзэхэм адиштэу хъакэхэр Ю. Стлашум къиргэблаягъ. Мамыр гъогум тет цыфхэр зэфишхэ шлоигъу.

— **Шынгъэм уегъэгъуазэ, цыф лъэпкъхэр нахь башигъах. Лъэнкъым икультурэ гур кызыгъуахэ,** — зэдэгүшгээгъур лъегъэгъуатэ Стлашью Юрэ. — Адыгэхэр къэралыгъо 50-мехъум эзтиридзагъэр. Тыдэ щыгъэхэми, яшэн-хабзэхэр къаухъумэх.

Тыркуем, Сирием, США-м, Иорданием, Москва, Кыблэ шьоллырым, Темыр Кавказым, нэмикхэм Ю. Стлашум иофшагъэхэм афэгъэхыгъэ къэгъэлэгъонхэр ашызэхиагъэх.



Санкт-Петербург къышилотэшт

Адыгэ къуаер, хъалыжъор тыди щагъэлъаплэх, гъомылэпхъэ шхъаэхэм ахальтэх. Санкт-Петербург щыпсэурэ Кыкы Софие лъэпкъ искуствэм щашэ. Адыгэ Республикэм изаслуженэ артистк. Зийэпсэфынэу Мыекъуап къызэком, музеим щылагъ, Стлашую Юрэ итворчествэ зышигъэзьозагъ.

— **Санкт-Петербург зээзэжьсэм, Стлашую Юрэ и йэпилэсныгъэ фэгъэхыгъэ къэбархэр сиофшигъуухэм, Санкт-Петербург и Адыгэ Хасэ хэхтэм, искуствэр зышигъэзьигъонхэм къа-**

фэсготэштых. Адыгэ къуаер фэгъэхыгъэ фестивалыр зээзгээштэйр сиИэрэп.

Аш фэдэ зэхахъэм сегэгүшихо, — къитиуагъ Кыкы Софие.

АР-м и Правительствэ зычтэйт нэм адыгэ къуаер фэгъэхыгъэ зэхахъэу щыкъуагъэм ти Лышихъэу Къумпыл Мурат къыщиуагъ Адыгэим ия 100-рэ ильэс фэгъэхыгъэ фестивалыр шэпхъэ лъагхэм адиштэу зэрэзхаштых.

Шэпхъэ лъагэм дештэ

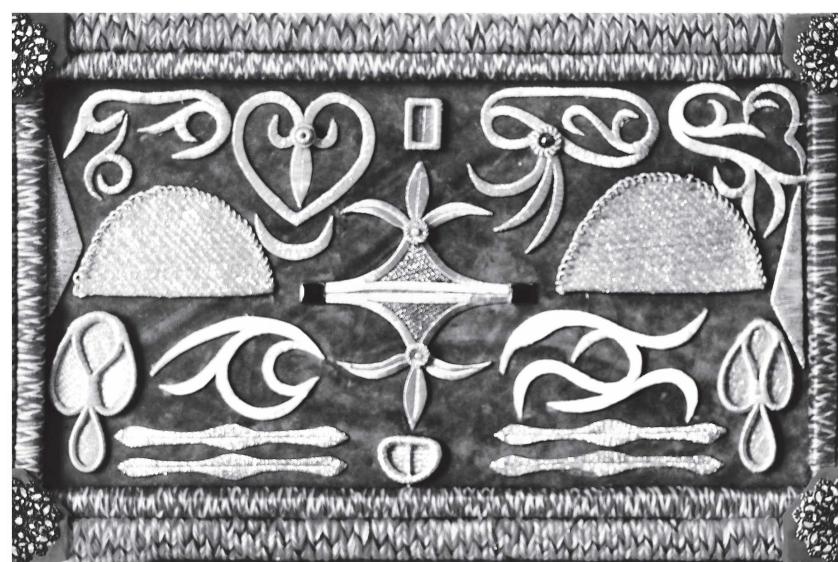
Культурэм, искуствэм, спортым ашыгъэхэрэ иофхъафхэм хэлэжээнхэм фэхъазырых.

Стлашью Юрэ итворчествэ фэгъэхыгъэ булкетхэр инджылызыбээкэ, урысыбзээкэ, адыгабзээкэ тхыгъэх, сурэтхэр шьо зэфэшхъафхэм гъэкирэгъагъэх.

Къокыпээм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэкэ Къэралыгъо музеим и Темыр-Кавказ къутамэ ишаа, Урысыем, Адыгэим, Ингушетиим культурэм къяслуженэ иофышэу Шыэуапцээко Аминэт изэфэхыссыжжэхм къащихъэштэйр булкетхэм якъыдэгъэкын мэхъян эххыгъэ зэрилэр. Зеконымкэ республикэм щызэхашхэрэ иофхъафхэм ар ашыгъ, Адыгэхэм ятархъ, искуствэм, шэн-хабзэхэм татегуушигъэ зыхъукэ, Адыгэ Республикэм лъэпкъыбэ зэрэцтилтэйтэх.

Зеконым, сатуум апильхъу Адыгэим къаклохэрэм, хъакэхэм республикэр нахыншоу зэрагьашэ штэгигъу. Дунаим щыпсэурэ лъэпкъ анахыжъхэм адыгэхэр ашыгъ. Тифольклор, тиадыгабзэ — ахэри анахыжъхэм ахальтэх. Суретышхэм, лъэпкъ йепласэхэм, тхаклохэм, композиторхэм яофшагъэхэмкэ Адыгэим ибаинигъэ дунэе искуствэм къыщигъэзьозагъ.

Шыкъеблагъэх адыгэ къуаер ифестиваль. Аш щышульэгъурэр, зэхэшүхырэр гум шүкүэ къинэжыщых, гашалэм хэклигээштэх.



Къатхэхэрэм яшшошлээр редакцием иепллыкэхэмрэ зэтэмыфэнхэ альэкъышт.

Нээлтүүгээр зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЫЛ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкы къыдэзыгъэ
гъэкъыэр:
АР-м лъэпкъ йофхэм-
кэ, йэкъыб къэралхэм
ашыпсэурэ тильэпкъэ-
гъухэм адыярээ зэпхы-
ныгъэхэмкэ юкы
къзбар жууѓэм
иамалхэмкэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
шыэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм
къаихырэр А4-кэ заджэхэрэ тхылхэхэй зипчагъээкэ 5-м емыхъхэрэр ары. Сатырхэм азыгату 1,5-рэ дэлтээ, шрифтыр 12-м нахь цыкунзу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкъегъэжъых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушихъатыгъэр:
УФ-м хуутын йофхэмкэ, телерадиокъынхэмкэ юкы зэлты-Исыкыз амалхэмкэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыпэ гъэлорышап, зэраушыхъатыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушихъатыгъэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зеконымкэ
пчагъэр
4795
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1470

Хэутиным узьшикэхэнэу щыт уахтэр
Сыхатыр 18.00

Зыщаушихъатыгъэр
уахтэр
Сыхатыр 18.00

Редактор шхъаэр
Дэрбэ Т.И.

Редактор
шхъаэр игуадзэр
Мэшлээкъо С. А.

Пшъэдэгъыж
зыхъырэ секретарыр
Жакиэмыхъо
А. З.